

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Cherrie

IBUNN

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
QVINNAN OCH HEMMET.

N:r 49.

Fredagen den 7 december 1888.

1:sta årg.

Byrå: Klarabergsgatan 54, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitrad (= 10 stafvelser).	Tidningen kostar endast 1 krona för kvartalet. postarvodet inberäknadt. Ingen lösnnummerförsäljning!	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 9—10 och 4—5. Allm. Telef. 6147.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Sista numret i hvarje månad innehåller en fullständig mode- o. mönstertidning.	Prenumeration sker: I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, å Stads- postens hufvudkontor, i de större bok- lådorna samt å tidningskontoren.
---	---	--	---	--

Bed, att det dagas! Än är natt och dimma
från fordomtid utöfver månet sinne;
bed, att de nya tiders morgontimma

för oss må gry och ej i moln försvinne;
bed, att på våra furor sol må glimma
och sagan ensam gömma nattens minne.

Z. Topelius.

Ledsam tystnad.

Ett ord för dagen, af Ave.

Alla, som bevistat sammanträden, hvarest både män och kvinnor äro kallade att deltaga i förhandlingarna, görad en erfarenheten, att damerna sällan eller aldrig yttra sig i någon fråga, ej ens då den uteslutande rör sig kring deras egna viktigaste intressen.

Jag har gjort denna erfarenhet i Stockholm lika så väl som i våra landsortstäder, och för kort tid sedan såg jag två referater öfver sammanträden, det ena från hufvudstaden, det andra från Helsingborg, deri referenterna (den ene var dock en korrespondent vill jag minnas) omnämde kvinnornas passiva hållning vid förhandlingarne. »De *hviskade* med männen och med hvarandra,» hette det från det ena stället, »men det hade varit önskvärdt, om de högt uttalat sina tankar.»

Orsaken till att kvinnan tiger i församlingen är naturligtvis — männens tyranni, kunde man ju påstå, om det vore sundt förnuft och rättvisa uti att gråla på nutidsmännen för gamla tiders fördomar och åsigtter, i stället för att ärligt erkänna, det vi sjelfve ännu äro så bundna af eget småsinne, småfnaskig fruktan för de närvarandes kritik, att vi antingen sitta rent stumma och svälja våra tankar eller också *hviska*, som man *hviskar* i ungdomens vår».

Jag har träffat en tänkande förständig kvinna, som under flere år led af minnet att ensam af sitt kön en gång ha yttrat sig offentligt om små barns uppfostran; led, som man kan lida vid minnet af att ha begått ett fel; led af kvinnornas ogillande blickar och ett par dumma ord af en man, och hon blef ej befriad från denna pinsamma känsla, förr än hon en gång, rent händelsevis, fick höra en annan

qvinna offentligt yttra sig öfver samma ämne. Jag känner andra, som ej nöja sig med att blott tuga eller hviska på sammanträden, men som derefter anfäktas af bondånger och sjelfkritik så häftigt, att de hvarje gång lofva sig sjelfve »att aldrig göra så mer.»

För några år tillbaka talade jag med nu afidne professor Svend Grundtvig om en qvinna, som led af det grymmaste sjelfplågeri hvarje gång hon talat offentligt. »Är hon ej betryckt, *innan* hon beträder talarstolen för att hålla ett föredrag, ty det kan jag stundom vara?» sade han. — »Nej, då är hon glad och väl till mods.» — »Såå!» sade han allvarsamt. »Då är det nog bäst hon undersöker, om hon ej i grund och botten är en *fäfang* *människa*.»

Om vi nu också alla skulle undersöka, om ej orsaken till vår tystnad på sådana sammanträden, der det är vår pligt att tala, till en del har sin grund i personlig *fäfanga*, som förbjuder oss att göra så godt vi förmå, så fort vi ej dermed kunna hoppas vinna bifall eller smickrande uppmärksamhet!

Det gör ett egendomligt intryck att på ett sammanträde blott höra män förhandla om saker, hvilka närmast röra oss, under det att många af de närvarande kvinnorna, hvilka sitta som om det hela ej anginge dem det ringaste, dock känna de afhandlade frågorna vida bättre än åtskilliga af de män, som så obesväradt yttra sig om desamma. En sådan tystnad blir betänklig, då man besinnar, att här sträfvast och arbetas varmt för en fullständig likställighet mellan man och qvinna.

»Kvinnor kunna nog *prata*, men ej *tala*. De äro ologiska, kunna aldrig draga en ordentlig slutsats af föregående premisser; hålla sig aldrig till ämnet i ett ordskifte,» påstå många män. Ja, någon har just sagt, att skilnaden mellan ologiska män och kvinnor är den, att i en diskussion säga männen: två gånger två

är fem, men kvinnorna säga: två gånger två är *talgljus*.

Det ligger icke så liten sanning i dessa påståenden, ty flertalet af kvinnor har ej ännu insett nödvändigheten af, att äfven vid de ordskiften, som dagligen — i all vänlighet förstås — förefalla i hemmet, ordna sina tankar så, att man håller sig strängt till saken, dels aktar på, att man ej i ett ordalag försvarar en åsigt, som man i nästa minut med något annat talesätt förkastar.

Ingenting är mera retsamt och tålmodspröfvande för en logisk människa än sådant *prat* hit och dit om en sak, och denna osed förderfvar lätt sjelfva förmågan att länka redigt. Vi kunna iakttaga detta senare, då sådana män som i dagligt tal nämnas *pratmakare*, uppträda och försöka tala offentligt. Det förekommer en då, som om tankarna leka titt-ut med en dylik talare, medan orden leka tag-fast med hvarandra. Ack, som man kan sitta och pinas under ett dylikt anförande och blott önska, att hela ordfloeken på en gång ville försvinna för honom.

Många kvinnor föreställa sig, att man, vid ett anförande på något sammanträde, måste tala som en bok »i väl valda ordalag», och dock verkar en dylik förkonstling fränstötande på åhörarne, när det ej rent af höres löjligt. Har man i hemmet vänjt sig vid ett hyfsadt talspråk och att på ett vänligt, lugnt sätt uttala sina tankar och åsigtter samt kan motsäga en olika tänkande utan att bli het eller gå från sak, så bör man blott föreställa sig, att man talar till *vänner* för att öfvervinna det obehag, som föregår det ögonblick, då man beslutat stiga upp och säga sitt: »herr ordförande!»

Det är ej sällan männens högtidliga uppträdande, äfven vid ett anförande af enklaste slag, deras cirklade talesätt och konstmessiga

omsägningar, som verka afkylande på vår lust att helt rätt framsäga vår mening. Men det är just detta element af frisk naturlighet, ett okonstladt språk samt en tillsats af hjertevärme till den nödvändiga förståndsmessigheten, som vi behöfva få in i den offentliga diskussionen, och detta element skola vi tillföra den samma genom att tala i stället för att hviska på de sammanträden, der vi redan hafva samma yttranderätt som männen.

Vi måste alla besinna, att hvarje rättighet innebär en pligt, hvarje förmån en motsvarande uppgift, och att några få lämpliga ord från en tänkande, hjertevarm qvinna kan på en minut föra en god sak längre fram än timmarslånga, kalla tal af män förut förmått göra. Vi känna ju detta från vår *indirekta* verksamhet på många allmänna angelägenheter; hvar för skola vi då tveka, när det gäller att offentligen säga ett godt ord i *männens lag*?

Husmors tomtar.

Det glunkas så smått i bygden om lufvor med silfverskäg, som hjälpa vid baket och brygden och vakta vid stuguvägg. Man hviskar och skakar sakta sitt hufvud, ty fast är tron, att nog bör husmor sig vakta för slika tjenstehjon.

När midnattsmörkret breder sin mantel kring tomt och gård, och folket till ro lagt sig neder och bedt sig i Herrans vård; då klingar det genom stufvan ett sakta, fnittrande skratt, då brådskar den röda lufvan att få sin syssla fatt.

Han spottar ett tag i näfven, så dånar det till med kraft: det suckar i växande väfven och qvider i solf och skaft. Det är en anblick, en sällsam: det fäktas kring golf och tak och tomtens skyndar beställsam, att ordna bortglömd sak.

När dagen i öster bräcker och ottvaken hane gal, han sakta på husmor väcker och minner om sysslors tal. Då lär, — i bygden det äfven har sagts, — allt ordnad stå, och krångliga tioskafts väfven har vuxit en aln eller två. —

Säg, skall jag då er förråda hvad namn liten tomte bär, och skall jag låta er skåda det hem der helst han är? Hans namn är Kärlek trogen, för make och barn i brand; hans broder är Redobogen och syster är Flitig hand.

Pehr J. Wallin.

Trälomsok.

Några små betraktelser öfver ett och annat uppptecknade af
Mathilda Langlet.

II.

Det finnes trälomsok, ännu nesligare än vredens och dock mera tolererade, ja stundom omhuldade och anseddä såsom högst förträffliga. Detta senare kommer sig nog af, att här som i växtriket ogräset icke blott smyger sig in bland den goda säden utan till och med antager en »habitus», som gör att det ofta faller sig svårt att skilja arterna åt.

Sälunda blir högmodet ädel stolthet, fäfangan kallas att man vill hålla sig uppe, icke vara olik andra, med mera af samma slag, frässeriet och andra lika usla lidelsers tillfredsställande hedras med namnet »lifsglädje» o. s. v. Och detta förblandande af ondt och godt gör mer än något annat för att hårdt tilldraga trälomsbandsken.

Det egendomliga med högmodstrålen är, att han sjelf tror sig vara herrskare, under det att alla andra se att han är slaf — till och med de, som krypa för honom och kalla honom herre. Det finnes många slag af detta slafveri — bördens och börsens, dumhetens och intelligensens — och hvarje slaf under det ena oket rycker på axlarna åt dem, som träla under det andra, medan de för en opartisk åskådare allesamman te sig lika löjliga. Det är nästan det värsta med denna trälomsok, att ingen vill *erkänna* sig bunden deri. »Jag har nog mina fel», medger man, »men jag är åtminstone icke högmodig.» Det vore också litet svårt att i fråga om högmodet säga som om vreden, att man icke »rår för» det. Der före tager man till den vida enklare utvägen att helt och hållet förneka det.

Troligen vore det för mycket sagdt, om man ville påstå, att ingen är fri från högmodsand, men tryggt kan man säga, att de äro få, som ej bära på denna trälomsok i någon af dess skiftande gestalter. Gå vi noga till doms med oss sjelfva, ransaka våra hjertan och påminna oss skälen till vårt handlingssätt måste vi säkert instämma deri, att »aristokrater äro vi alla.» Om ej annat torde de flesta anse sig bättre än sina medmänniskor och detta utan att kunna pröfva dessa människors hjertan och utan att vilja pröfva sina egna.

En sådan form af högmodet inverkar emellertid icke så synbart på vår omgifning och kan finnas hos mången utan att yttra sig på något sätt obehagligt eller löjligt. Men den verkar så mycket mera på oss sjelfva och vanställer vår inre människa på ett sätt, som skulle komma oss att rysa, om vi kunde se det, kunde se vår andliga personlighet i dess rätta gestalt eller jemförd med den typ af renhet, oskuld och ödmjukhet, som måste synas oss såsom den högsta. Och högmodet är egentligen roten till allt ondt. Högmodet var upphof till den första synden; olydnaden kom ju af begäret att »varda såsom gud.»

Det krassa högmodet, det som faller enhvar i ögonen, som gör högmodstrålen löjlig, detta är, så till sägandes, mindre farligt, emedan man lättare kan vakta sig för att blifva sådan, och i alla fall en högre bildning medför förmågan att beherrska yttringarne deraf. Men om jag också icke bär oket synligt och utanpå kläderna, kan jag dock släpa lika tungt derpå och till på köpet inbilla mig, att jag är fri och ingens träl!

Det är underligt med högmodet, att det växer så fast i barnasjälen och vaknar så tidigt — det är, som hade det insupits med

modersmjölken. Och dock är det så få af oss, som tänka på detta, så få, som arbeta på att ur det späda sinnet upprycka högmodets ogräs. Tvärtom befodra vi ofta dess växt, dels genom oförståndiga, nedsättande omdömen, dels genom att tillåta, ja, kanske till och med uppmuntra barnen att med öfvermod bemöta och behandla tjenare och personer i den ringare klassen. Om vi hade klart för oss, huru mycket just detta bidrager till att lägga en af de olidligaste trälomsok människohjertat känner på våra stackars omedvetna barns axlar, skulle vi bäfva för oss sjelfva och vår tanklöshet. Redan från den första stund våra barn kunna fatta och förnimma sådant, blifva de medvetna om, att det finnes två slags människor, »bättre» och »sämre», samt att *de sjelfva, utan den ringaste sin egen förtjenst eller värdighet, räknas till de bättre.* Från denna ringa brodd spirar ganska ofta ett träd, hvars grenar räcka allt upp under himmelen, och der många onda böjelser finna ett skydd, men hvars rötter, likt en jernhand, gripa om hjertat och hålla det fångsladt. Detta högmod är så mycket farligare, som vi icke ens blifva det varse och icke märka dess ok, förrän det får någon bastant stöt, men då skär det också in i vår nacke, så att blodet mången gång droppar deraf.

Äfven den stoltaste torde ej kunna förneka, att den anspråklösa, den som tänker högt om andra och ringa om sig sjelf, är både lyckligare och älskvärdare än den, som hyser åsigter i motsatt riktning. Detta, huru viktigt det än borde synas för den, som älskar sina barn, är dock underordnad i jemförelse med anspråklöshetens förädlade och frigörande inflytande på karakteren, på den andliga människan. Huru mycket mera fri är icke den, som sällan eller aldrig tänker på, hvem som innehar första platsen, som aldrig saknar de företräden dessa förmänligare platser medföra, aldrig afundas deras innehafvare, aldrig utan skäl finner sig förbisedd, aldrig fäster någon vikt vid dylikt — huru mycket mera fri är icke han, än den, som vid hvarje steg måste ängsligt vaka öfver, att ingen går honom förbi, liksom äfven att han icke sjelf nedsätter ett anseende, som hvilat på högmodets och egenrättfärdighetens temligen prekära grundval! Huru mycket lättare är det icke att tänka och handla rätt och ädelt, när man icke fjettras af omtanken för det egna lilla jagets högt uppsatta plats, hvarifrån det ju så lätt kan ramla ned!

Och att det mera förädlar att hysa ringa tankar om sig sjelf än att sätta sin egen person för högt, derom torde ej mer än en mening vara rådande, men då hvar och en, som nyss anmärkt, ogerna, ens för sig sjelf, bekänner sig vara högmodig, lefva nog äfven de flesta högmodets trälur i den mening, att de äro fullt fria från detta förnedrande ok.

Men huru skola vi då undgå det?

Måne icke det bästa vore, att vi lärde oss sjelfva och främst våra barn att af ödmjukt och uppriktigt hjerta bedja: *jag fattig, syndig människa, etc.?* Och dervid skulle vi tänka, hvar i sin stad, att jag, just jag, som beder detta, också är en verklig fattig, syndig människa, som har ingenting att förhåfva sig öfver, intet företräde framför andra. Ty alla timliga fördelar gå för mig förlorade i samma stund som den timliga tillvaron upphör, och det andliga hos mig, det som fortlevver, har hos hvarje människa samma värde — den ena är icke dyrare köpt än den andra.

Endast så, genom att akta alla människors *andliga värde* lika högt, blifva vi rättsliga fria från högmodsandans tryckande trälomsok.

Från kvinnans arbetsfält.

Studier från Stockholms horisont

af J. N-g.

I.

Några inledande ord.

Bland de sociala frågor, som i dessa tider, stå på dagordningen, har väl näppeligen någon större rätt till en uppmärksamhet, som den ock i rikt mått vunnit, än just kvinnofrågan. Denna senare skulle vi i sin ordning vilja uppdelas i trenne hufvudfrågor, berörande den första kvinnans politiska ställning i samhället, den andra hennes ställning i äktenskapet och hemmet och den tredje hennes ställning på arbetsområdet.

Det är vid denna sista — kvinnans ställning på arbetsområdet — vi i den serie uppsatser, hvarmed här göres början, ämnar uppehålla oss. Det är ingalunda vår mening att komma med någon vetenskapligt grundlig undersökning och utredning; i det abstrakta resonera-ndets väg har på senaste tider öfver denna sak mycket både kompetent och godt blifvit skrivet: i hvad mån lärda utläggningar här vid lag gagna eller icke vare en fråga för sig, om hvilken vi ej vilja tvista. Vår afsigt är helt enkelt den att genom några korta skildringar från de olika yrken och brancher, inom hvilka kvinnorna, särskildt i hufvudstaden, vunnit ökad arbetsterräng, för våra läsarinor framlägga det rent praktiska resultat, till hvilket striden i saken här uppe ledt; ett resultat som väl torde få anses något så när typiskt för hela landet, då i hufvudstaden, det andliga och materiella arbetets centralpunkt, äfven de flesta och mest varierande arbetstillfällen erbjuda sig.

Man må vara en vän eller ej till den s. k. kvinnoemancipationen, vill man vara oväldig måste man medgifva, att våra dagars ändrade förhållanden på det ekonomiska området rent utaf tvinga kvinnan att se sig om efter nya arbetsfält i ersättning för dem storiindustriens maskinarbete frånöfvat henne. Otoliga alster af kvinlig hemslöjd i allt hvad rör, exempelvis, beklädnader, belysningen, uppehållet ha nu utträngts eller utträngas allt mer af billigt industrikräm, mot hvilket det ej kan uppehålla konkurrensen. Väfstolen i kammaren höres ej för slamret från jätteetablissemens mönstermaskiner, det hemstöpta ljuset är en saga blott i lysoljornas, gasens och de elektriska glödlampornas tid, och till och med det gammaldags kökets hushållsproduktion kringskäres väsendtligt af ångbagerier, charkuterier, bryggerier, konserverier och hvad de nu allt benämnas dessa moderna inrättningar, som förvandlat den husliga Gastrea till direktrice på en korfstoppningsfabrik.

Emellertid är den tidpunkt icke synnerligen aflägsen, då kvinnan rent utaf genom lagens skrankor utestängdes — endast och allenast därför att hon var kvinna — från flera lönande arbetsfält, på hvilka dock hennes begåfning och förmåga särskildt bort finna god användning. Hårutinnan äro numera lagarne ändrade till ett bättre, ehuru visserligen mycket återstår att göra. Hvad som dock ännu lägger svåröfverstigliga hinder i vägen för den unga arbetssökande och arbetsbehöfvande kvinnan, särskildt ur de högre samhällslagren, är den förvända uppfostran, som i regel består henne i hemmet och i pensionen. I det förra lär hon sig ofta att, om ej med afgjordt fördomande, dock med ett visst ogillande och löje betrakta de kvinnor såsom oqvinliga, hvilka i kampen för en hederlig ställning och

utkomst brutit sig nya banor. I den senare uppmontras på allt sätt denna vrånghet i uppfattning och syn på lifvet, samtidigt med att de kunskaper, som bibringas, äro allt för irrationellt serverade, allt för mycket anlagda på ett yttre sken för att på något sätt kunna lemna henne rustad, om en gång — och hur lätt, hur snart kan det icke hända! — förändrade förhållanden tvinga henne in på den hänsynslösa konkurrensens fält.

Detta är en sak, som enligt vårt förmenande knappast tillräckligt allvarligt kan läggas mödrar och uppfostrarinnor på hjertat, och vi ha ej kunnat undgå att inledningsvis och i förbigående beröra den. Vi öfverlemnade den emellertid nu, då den i det hela ligger utom planen för här tillämnade skildringar, till öfvervägande och dryftning eder sjelfva emellan. Iduns spalter stå som alltid gerna öppna, om någon skulle känna sig manad i saken taga till ord.

Slutligen återstår då endast här att uppräknade några af rubrikerna på de uppsatser, denna serie kommer att omfatta, för att dermed redan nu gifva våra läsarinor ett begrepp om de olika synpunkter, ur hvilka vi ärna behandla ämnet. Så finna vi i promemorian: kvinnan som telefonist; kvinnan i posten, telegrafan och vid kartverket; fabriksarbeterskan; sömmerskan och modisten; tjenarinnan; skol-läraryn; grofarbeterskan; skådespelerskan; kvinnan på kontoret och i handeln; typografen, fotografen och xylografen; på schweizeriet och i kaféet; kvinnan som skriftställare och konstnär. Denna skenbara oordning torde förvåna, men då hvarje uppsats blir ett afslutadt helt för sig, ha vi af flera skäl ej ansett nödigt eller lämpligt strängt systematiskt ordna det rika materieleet.

Som nämndt komma studierna att hufvudsakligen beröra Stockholmsförhållanden, och vilja vi ej alls hafva sagdt, att de ej under arbetet kunna svälla ut och nya synpunkter gifva sig sjelfva.

Iduns

fjerde pristäfling.

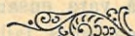
1) För den bästa uppsats i något ämne, som berör kvinnans lif och verksamhet i eller utom hemmet, hemmet sjelft eller barnens uppfostran, utdelas ett pris af 25 kronor. Uppsatsens längd får ej öfverstiga fyra spalter i Idun.

2) För den bästa berättelse, skiss eller novellet om högst fyra spalter lemnas ett pris af 20 kronor.

3) För det bästa nyårspoemet lemnas ett pris af 15 kronor.

Hvarje pristagare erhåller derjemte en årgång af Skandinavisk Modetidning för 1889.

Täffingsskrifterna, som böra skrivas endast på en sida af papperet och förses med namn eller signatur och förseglad namnsedel, skola vara inlemnade senast den 24 december. Å baksidan af konvolutet bör tecknas ordet: *Täffingsskrift*.
Redaktionen.

Förnya prenumerationen så fort som möjligt, på det ej något afbrott i tidningens expedition till Eder må behöfva ega rum!

Från en af den afidna författarinnans närmaste vänner har Red. mottagit denna uppsats, hvilken meddelar flera intressanta utdrag ur bref från Ernst Ahlgren och som lemnar flera bidrag af vigt till hennes biografi.

Några drag af Ernst Ahlgren.

Ernst Ahlgren, den afidna och saknade författarinnan, tillhörde de menniskor, som ej läto mycket tala om sig. Hon lefde uteslutande för sitt arbete, men det är aldrig exempel på, att hon gjorde något väsen af sin person. Som hon sjelf en gång yttrade, var det hennes diktade eller från verkligheten till dikten öfverflyttade personer, som lefde, medan hennes eget jag allt mer och mer uppgick i dem.

Det var först hennes död och de ofullbordade eller outgifna arbeten, hon lemnade efter sig, som läto hennes karaktär träda fullt fram i dagsljuset. Det var ej blott en tom nyfikenhet, som kastade sig öfver den bortgångna och ville ha svar på frågan, hvarför hon dödade sig, — det var ett helt naturligt begär att lära känna denna ovanliga, skarpt utmejslade karaktär, hvilken dolt sig så väl för världen, som gjorde deltagandet så allmänt.

Ernst Ahlgren hörde ej till dem, som dö i och med det de upphöra att lefva. Hennes djupaste inre lif, hennes karaktärs möjligheter, hennes sträfvan och hennes ensidighet, hela hennes inre lif, den strid, som kämpades ut inom den skenbart lugna ytan, — allt detta fick sig det starkaste uttryck först i de skrifter, hon lemnade efter sig, i hennes bref och anteckningar liksom i ett och annat utkast, ett och annat ofullbordadt arbete.

Sluten i sitt uppträdande, var Ernst Ahlgren i bref till sina närmaste öppenheten sjelf. Man fick ibland intrycket af, att hon var rädd att bli missförstådd af dem — eller ock rädd för att sjelf bli svag, och att hon därför kände denna ständiga håg att klargöra för andra de grundsatser, som ledt hennes lif. Hon ville, att hennes vänner skulle känna henne, och hon afslöjade för dem sitt tanke- och känslolif temligen hänsynslöst.

Det jag här har att meddela, utgör endast några få och spridda drag till Ernst Ahlgrens karaktär. De förutsätta, att läsaren känner de yttre grunddragen af hennes lif samt äfven hennes arbeten.

* * *

Den som skref »Pengar» var en energisk natur, som hoppades mycket af framtiden och som sträfvade efter ett enda ting: frihet, frihet att lefva och frihet att arbeta. Hon hade ett slags nöje af att — åtminstone i bref — pocka på sin rätt att bestämma sjelf öfver sitt lif, att häna kalkborgarne — ett ord hon ofta använde — i lilla Hörby, der hon kände sig inspärrad som i ett fångelse, och med en viss sjelfkänsla tala om, hvad hon tilltvingat sig i de små förhållanden, som rådde derstädes.

Så skref hon en gång (1885) om sitt första författarskap: »Hade jag varit rädd för att såra och rädd för att bli biten, så hade jag från början så väl kunnat uppge all tanke på författarskap, ty blott det, att jag skref i annan stil än Leas, var tillräckligt att sätta de myndigaste i min omgifning på krigsfot, hvad tror då att skriva något så »omoraliskt» som »Pengar»!

Hon talar ironiskt om sin »idylliska ro», lugnt om sin »isolerade ställning», käckt om »denatmosfer af kall artighet, som jag tilltvingar mig,

och doldt agg, som jag ignorerar», — allt detta som, om det varit några år förut, skulle ödelagt henne, men som hon nu, då hon genomlevat en kris och lärt att känna sig själf och sina möjligheter, bär med lugn, därför att hon nu har något att lefva för. »Nu har jag hård hud samt ett tyst, litet arbetsrum, stort som en skrub, och båda delarne äro vida mer, än jag kunnat skryta af förr i världen.»

Men i hennes tankegång på den tiden är alltid denna samma underström, som hon en gång — samma år — uttryckte så:

»Jag är lugn, och jag känner, att jag kan arbeta. Jag är som den der en lång tid varit inklämd i en för låg bur och så får räta upp sig med ett djupt andetag och känna, att han är vid full vigör och endast behöfver leda till sig en smula. Sjukdomen skall slå ned mig en vacker dag — det vet jag — och då, god natt med arbetet; men deras sjuka 'moral', som hvarken tål sol eller dag, den skall åtminstone inte rå på mig.»

Likväl medgaf hon redan vid den tiden gerna, att hon ej var obekant med inre slitningar. »Ensamhet och tystnad är då det enda medlet att återgifva nerverna deras fasthet. Och den är icke alltid att skryta med, fast själfbehersknigen aldrig sviker.»

»Kanske», ytrar hon en annan gång vid denna tid, »är jag just af den metall, som duger att ställa i elden. Tiden får utvisa det.»

Hon talade ofta om sin ensamhet under hela denna tid, då hon uppfostrade sig själf. Hon satt der nere i den lilla bokhandel, hon upprättat, bildande sig till sitt kall för lifvet och längtande till en omgifning med intressen, som kunde möta hennes. »Kom i håg — heter det — »att här fins för närvarande icke en enda menniska, med hvilken jag kan samspråka om hvad som intresserar mig själf: literära frågor. Jag har ju nog 'vänner' också här, men om mitt arbete kan jag ju icke tala med dem; det jag gjort allra sämst, det räkna de som det bästa, och tvärt om. De kunna läsa Marie Sophie Schwartz! Herrarne med (!).»

Och på samma tid skriver hon: »Ekonomiska bekymmer äro, när de taga öfverhand, en svår hämsko på arbetsförmågan, men för min del skall jag söka skaffa mig en motvigt genom att förenkla mina lefnadsvanor. Jag tror, att jag hellre ville svälta smått än hetsas upp ur den sinnesro, som enligt min mening ger den härdigaste luften åt arbetet.»

Så lugnt och modigt yttrade hon sig vid denna tid om penningfrågan, som skulle komma att upptaga så stor plats i hennes lif, och som hon senare väntade skulle »slå i hjä!» henne.

Men nu var hon hoppfull och stark till sinnes, nu ville hon lefva, ville hjälpa sig själf.

»Olyckan är att jag förr haft stort 'apanage'. Jag är så ovan vid fattigdomen, att blotta beröringen dermed på mitt ömskinna sinne verkar som hundrade knappålstyng. Jag vill härda mig. Men det går icke i en handvändning; och fruktan att detta endast är förspelet, gör det onda ännu värre.»

Denna allt besegrande käckhet, som ofta nog framträder hos hennes personer, så väl hos de af äldre datum som hos de senare, kan man ej finna hos henne själf; tvifvel och misströstan på anlag och duglighet — något ej allt för sällsynt hos konstnärer med stora fordringar på sig själf — infunno sig tidigt hos henne och följde henne sedan genom hela hennes författarebana.

Hon nämner det redan i ett bref af 1885, der det heter:

»Fysisk trötthet kan komma till (ni vet

förmodligen, att jag är obotligt sjuk) och så sjunker sjäflifvet. Vid sådana tillfällen skulle jag vilja ge bra mycket för ett muntrande ord, — det är då, man så gerna ville, att någon skulle finnas, som säge mer till hvad man sökt att måla än det lilla man orkat med, — mer till det ärliga arbetet än det klena resultatet. — — — Åh, man är i grunden ett stort barn!»

Att hon är nedtryckt till sinnet, kom äfven fram ibland, när man minst skulle väntat det — i bref och anteckningar, i sitt tal berörde hon ytterst sällan och ytterst förbehållsamt sitt trista jag, — likaså döljer hon ej att hon, trots sin stora öfverståndna uppgörelse med sig själf, hade sitt eget lifs räkning uppgjord.

»Jag vet», skref hon i början af 1886 från Hörby, »att det fins tider, då lifvet flyter en likgiltigt förbi, då det är så utan all friskhet, att man nästan vämjes vid det; då allt ser lika grått och betydelselöst ut, både det, som är, och det, som man väntar komma, ännu tyngre. Så är det för mig.»

Hvari söka orsaken till detta frambrötande tungsinne? Hon har själf omtalat det. I det förut blomstrande hemmets ekonomiska fall och allt det pinsamma, det drog med sig. Hon hade då stigit upp från sin årslånga sjukbädd, såg lifvet i ljusare dager än på långa tider, arbetade med friska krafter och kände lifslusten vakna. Hon hade händerna fulla af ämnen — och hon kände sig då för första gången sakna den själsfriskhet, utan hvilken ingen konstnär håller sig uppe. Och arbetskraften slappades ännu mera af den hetsande tanken, att för hvar dag som gick borde hennes arbete inbringa henne något. För första gången undslipper henne denna klagan, som sedan slog fast rot i hennes själ:

»Min ångest öfver hvad det skall bli af mig, om jag icke kan skriva, vill alldeles qväfva mig.»

Dessa sista rader äro hemtade ur ett bref från februari 1886, ett bref, skrifvet i sådan nervös upphetsning, att det ej blef afsändt, förr än hon med lugn och sans kunde i fortsättningen tala om sin belägenhet. I denna del af brefvet förekommer följande betydelsefulla själfbekännelse:

»Jag brukar ha anfall af den sjukligaste melankoli och lifsleda ibland, när de ekonomiska farhågorna bli mig öfvermäktiga, eller när jag känner mig oförmögen att arbeta. Första delen af mitt bref var skrifvet under ett sådant anfall. Det varade precis i fjorton dagar. Nu är det förbi; jag känner mig alldeles normal igen, och i går kunde jag börja ett arbete. Jag talar om allt detta, därför att jag tänker, att det möjligen kan vara er till någon nytta. — Vet ni, hvad jag gör hvar gång ett sådant der anfall kommer? Jag går ut i fria luften. Jag går och går. Jag kan gå timvis fram och tillbaka, och jag går inte in igen förr än jag är riktigt trött. Det är det enda som lindrar. Jag mår fysiskt illa på samma gång: en obehaglig känsla af oro, i hufvudet, och en tyngd öfver bröstet, som om jag saknade luft. Jern, maltextrakt eller dylikt brukar vara bra för mig. Men bäst af allt är det att få vara ensam, så att det är alldeles tyst och nerverna falla riktigt i hvila, så att man får gå till botten med sig själf, göra upp med både ett och ett annat, samla sig och komma till någon slags klarhet. Att man icke har någon tro på sig själf är i sådana stunder des allra värsta. Jag får derjämte en viss leda på mina närmaste, hvilken plågar mig, ty fast ingen märker någon ovänlighet hos mig, förefaller jag mig själf som en

dålig, elak varelse, som alldeles utan nytta trampar jorden.

Detta är ju en ordentlig bikt. Tror att jag aldrig talat om det så der ordentligt för någon förr. Men skall någon kunna draga nytta af att känna ens verkliga lif*, så får man vara så god tala om det, medan man lefver; tids nog får man tala. Och jag vet af erfarenhet, att man icke har någon glädje af att ligga och tänka på, att man gått som en domino genom världen och skall myllas ned utan att någon får veta huru man egentligen varit. Derfor har jag efter tillfrisknandet från den långa sjukdom, som gaf mig kryckorna som ett minne, försökt att lära mig tala. Förut kunde jag det icke. Åtminstone icke när det rörde mig själf.»

(Forts.)

Teater och musik.

Kungl. operan. Sistlidne torsdag och lördag återuppfördes, båda gångerna för utsäldt hns, Berlioz' storslagna dramatiska legend »Faust». Utförandet var, åtminstone på torsdagen, det allra bästa och utgjorde en verklig heder för Musikföreningen, k. hofkapellet och de uppträdande solisterna, fru Edling, hrr Strandberg, Smith och Nygren — ledaren, hr hofkapellmästaren Nordquist ej att förglömma.

K. dramatiska teatern har uppfört ett nytt stycke, nämligen »Final», skådespel i tre akter af Ernst Ahlgren och Axel Lundegård. Stycket, som spelar i våra dagar, inför oss i en familj, der mannen ej blott är otrogen sin hustru, utan äfven den bankirättning, hvars direktör han är. Det hela hvilat på en temligen lös moral, som i dylika fall alltid förr eller senare framkallar en katastrof. Så och här. Styckets första akt är onekligen den svagaste, hvaremot de andra och tredje äro mycket verkningsfulla, i synnerhet den andra. Utförandet är på alla händer synnerligen förtjänstfullt. Särskildt utmärkte sig hr Fredrikson som bankdirektören samt fru Dorsch-Bosin som dennes visserligen svaga och koketta, men sjelfuppförande hustru och fru Rindberg som Saima Rönne, direktörens älskarinna, som i nödens stund öfverger honom. Stycket förtjänar att ses.

Å denna teater upptages på torsdagen innevarande vecka ett nytt 1-akts-lustspel af Paul Heyse, kalladt »Rose». Vidare förberedas till uppförande Ibsens nya skådespel »Fruen fra Havet» och samma författares »Kjærlighedens Komædie», båda i öfversättning af Harald Molander.

Den 5 dec.

F. Hbg.

Literatur.

Om den sexuella hygien och några af dess etiska konsekvenser, trenne föredrag af prof. Seved Ribbing, har utkommit från hr Vilhelm Billes välkända förlag och slutsålades redan på en vecka, hvarför ny upplaga är under utgifning. Boken är af det slag, att den nog kommer att å ena sidan väcka en storm af ovilja, men å andra sidan åter det varmaste erkännande. Vi skola i nästa nummer återkomma till den samma.

Sina, berättelse för unga flickor; Wiseli finner rätta vägen, berättelse för barn och barnvänner — båda af Johanna Spyri, (Stockholm; Wilhelm Bille). Mången mor kommer helt visst att till julen en dag stå tvekaude och rådvill framför bokhandlaren disk, öfversvämmad af det literära julfödets brokiga likt och olikt. Hon vill ha en bok åt sina barn, en underhållande och god bok med en verkligt sund och oskyldig tendens, och hvilken hon tryggt och med glädje kan sätta i deras händer. »Men huru träffa det rätta och bästa i allt detta öfverflöd», frågar hon sig själf i valet.

Dess bättre ha på de senare åren allt större omsorg och uppmärksamhet börjat egnas åt barnens litteratur och den insigten allmänt gjort sig gällande, att här vid lag knapt kan göras för mycket. Vi äro derför och öfvertygade, att den stundande julmarknaden på detta område kommer att erbjuda mycket verkligt godt. Hyvad de här omnämnda berättelserna angår, vilja vi endast erinra, hurusom Johanna Spyri sedan flera år äfven i

* Jag behöfver ju ej påpeka, hur karaktäristiskt för henne som författare detta yttrande är?

vårt land räknar många vänner bland de unga och bland tacksamma mödrar och fäder, samt huru som dessa sista hennes arbeten ingalunda stå de föregående efter i till barnasinnets lämpadt intresse eller i sund hållning. De kunna på det varmaste rekommenderas.

Tvenne illustrerade förlagskataloger, den ena från Fahlerantz & C. i, den andra från P. B. Eklund i Stockholm, ha nyligen utsändts. De utgöra hvar på sitt sätt genom sin solida utstyrelse vackra prof på vår högt stående boktryckarkonst, på samma gång de genom sin rikhaltighet bära vittne om de resp. förläggarnes värdefulla verksamhet.

Qvinnas rösträtt; föredrag inom Norrköpingskretsen af Östergötlands rösträttsförening af —r—g. I denna lilla broschyr, på hvilken förf. som motto satt Cleavelands segervissa ord: »qvinnans rösträtt är snart ett faktum; derom är ej tvifvel», drager den förre varmt i härnad för den humana idén. Efter en kort historisk återblick upptager förf. till gendrivande det ena efter det andra af de motskäl, som af frågans motståndare allmänt pläga anföras, och — lyckas i det hela ganska godt. Häftets sista afdelning egnas åt frågan om qvinnorösträttsidéns utveckling — synnerligast i utlandet. »Skall Sverige bli bland de första eller sista, som genomföra reformen», frågar förf. till sist; och tillägger: »svaret är helt och hållet beroende af de svenska qvinnorna sjelfva».

Den lille priskuranten, utgifven af G. Kinell, innehåller för dagligt behof oumbärliga prisförändringar från det gamla mått- och viktssystemet till det metriskas samt vice versa. Den lilla nyttiga fickboken är utkommen på P. A. Norstedt & Söners förlag.

Gammaldags seder och bruk af Johannes Sundblad; ny subscription, häftet III.

Vårt Land; en skildring i ord och bild; ny subscription, häftet IV.

Från Abraham Lundquists välkända musikförlag har utsändts följande nya arbeten:

6 poesies mignonnes pour piano par P. Beaumont. 2 kr.

Vinterblommor för 1889; nyaste dansmusik. I kr. 50 öre.

High life! polka för piano af John Ölander. 75 öre.

Barnbalen för 1889. 1 kr.

Ett storstadsbarn.

Berättelse för Idun

af Johan Nordling.

X.

Kris.

(Forts.)

Den nej — de kommo icke!

* * *

Ett år var gånget, ett långt, tungt år. Om våren hade Ruths konfirmation gjort ett litet afbrott i det hvardagliga arbetets enformighet — för några korta, stämmningsdjupa ögonblick, hvilkas andakt, hvilkas minne snart plånades bort af sökendagsbekymren, som likt ett oaf-lätligt, enformigt vågsvall vältrade sig öfver alla sinnets mera diskreta känslor. Pappa Rebolledo hade suttit bland åhörarna »på gången», nervös och darrande ännu af den sista qvällens rus; han hade gråtit kopiöst och vänt den gamla bruna rocken med tårar, allt för nära till hands. Och den stackars Ruth, hvars jungfruhjerta verkligen för en minut genom-bäfvats af den onämbara förtrollning, som högtidsakten eger bunden vid sig, hade han ledt hem under känslolöst och innehållslöst pjoller, som kom hennes bröst att krympa af en ängslig, ångestfull saknad efter ett verkligt, varmblodigt deltagande.

När de kommo hem, smög hon sig undan honom, ut i den lilla trädgården, der aplarnes knoppar börjat svälla, och der mulden låg fuktigt svart mot den hvita drifvan, som ännu dröjde sig kvar i skuggan af det höga planket — smög sig ut och lutade länge sitt feberheta hufvud i öfvergifven sorgmodighet mot den gamla portens svala klapp.

Karl skref till henne ett par bref under sin första Parisertid, ett par glada, förtröstansfulla bref som gjorde henne nästan rusig af glädje för flera dagar, sedan de kommit. Men derpå upphörde de med ens. Hon skref och väntade, väntade och skref på nytt. Icke en rad till svar.

När så hennes sinne till sist blef allt för öfverfullt af oro, gick hon efter tusen strider en dag till Klara med sina bekymmer. Det gamla förhållandet mellan de unga flickorna var icke längre det gamla; hvori skillnaden låg, var icke godt för någon utaf dem att säga, om ens de sjelfva sökte göra sig reda derför. De voro ännu de bästa vänner, de arbetade vid hvarandras sida för hvarje dag på ateliern och följdes till och med då och då långa vägar åt, när de gingo till och från. Men den gamla förtroligheten var endast en skugga af hvad den en gång varit.

Klara var nu för öfrigt förlovad med Fritz Ritter, öppet ringförlovad, och hon hade ett gladt ämne och glada tankar, som oupphörligen lågo henne på tungan, utan att hont änkte sig, hur hvarje ord var ett smärtande stygn för Ruth.

Men när nu denna ändtligen kom med det sorgsna förtroendet, hvilket hon inbillade sig vara en nyhet för den andra; när Klara kände hennes spåda arm darra under sin och hörde skälfningen i hennes röst, den hon sträfvade att visa lugn; då greps hon af denna oändliga, inträngande medkänsla, som är qvinnan egen, hennes hjerta flammade till af en plötslig värme, och i det hon tog ordet ur Ruths mun för att spara henne dess smärta, talade hon tusen förtröstansfulla ord om brodern, om huru allt skulle bli godt och lyckligt, om huru Ruth icke skulle oro sig för en obetydlighet, som kunde bero på en tillfällighet, förklarade, öfvertygade, tröstade — till dess hon slutligen lemnade Ruth, lättare om hjertat än denna varit på långan tid och oändligt lisad endast af att ha en förtrogen i sina bekymmer.

Men ack — sedan dess gingo många dagar och den gamla smärtan kom troget igen med fördubblad kraft. Genom Fritz lyckades Klara en dag på eftersommaren få reda på, att professorn, som tagit Karl med sig ut, skulle komma hem. Naturligtvis voro flickorna nere vid centralstationen om qvällen, och huru klappade icke deras hjertan! Tåget kom och professorn kom — Karl var icke med.

Ruth blef vit, och det svartnade för hennes ögon. Hon måste sätta sig, om hon ej skulle falla. »Men nej, det var icke möjligt, han måste vara med, han hade väl blifvit efter på något sätt», förklarade system, ifrig, förskrämd. Hon fick i hast Ruth ned på soffan under den stora klockan, och, tilltagsen och djerf af oron, sprang hon efter professorn, som redan skyndade derifrån med sin nattsäck. »Herr professor, herr professor!»

Han vände sig förvånad om.

»Ack, — förlåt mig — men säg — säg hvar har ni min bror?»

»Er bror?» Han förstod inte.

»Karl Vrede, herr professor, som for med er till Paris. Jag är hans syster, och vi ha ej hört af honom på så länge . . .»

Ett leende lyste upp den berömde manns

ansigte. »Ja så, ni är hans syster, mitt vackra barn, det var en annan sak. Jo, han stannar i Paris tillsvidare, och har det riktigt bra. Det vore en dumbhet, om han skulle afbryta sina studier nu. Det är en duktig pojke, som nog slår sig fram och kommer att gå långt.»

»Men — har han icke helsat,» frågar Klara ängsligt.

»Helsat — jo, nog tror jag han helsade . . .»

»Men till någon särskildt . . .?»

»Nej, icke till någon särskildt, det minnes jag ej,» nickade han till afsked och försvann bland den böljande mängden i vestibulen,

Han hade således icke helsat till Ruth; det var förskräckligt — ofattligt! Klara kände djupt medlidande för väninnan, men hon kunde icke undgå att i samma ögonblick tänka på Fritz Ritter: detta skulle han aldrig ha kunnat göra.

Hon behöfde intet förklara för Ruth — hennes ansigte bättre än ord. Tyst gick hon vid hennes sida den långa vägen upp till Hornskroken, och när hon, likaledes utan ord, kysste hennes panna, mun och kinder till afsked, kände hon, hur den andras gestalt skälde som af en feberfrossa.

* * *

Uppe på fleuristateliern var arbetet och de finka tungorna i full gång. Trots det var vid middagstiden, var den grå novemberdagern från en grå novemberhimmel allt för otillräcklig för flickornas minutiösa göromål: luckorna voro tillskjutna för fönstren, de susande gaslågorna under sina gröna bleckskärmar ofvan de två långa borden brunno hela dagen igenom och spredo i den öfverfyllda salen omkring sig en tung tryckande värme, som doftade af kopal och de unga arbeterskornas dåliga parfym.

I dag var konversationen om möjligt mer än vanligt liflig, men fördes samtidigt med temligen dämpade röster, då den rörde sig kring ett ämne, som ej var afsedt för »gummans» vaksamma öron bakom den röda portieren. En af flickorna, gemenligen »halta Ida» kallad för ett lyte, som gjorde hennes gång vaggande och ojemp, och hvilken till och med af alla de andra ansågs för den personifierade sqvalleraktigheten, hade blifvit underkunnig om en stor och intressant nyhet, den hon ej var sen att meddela de andra. Hon hade varit så ifrig, när hon kom, så der riktigt nervöst laddad, som hon plögade blifva, när något märkeligt tryckte henne på tungan, att de andra genast sågo, att något var på färde.

Mycket riktigt — hon hann knappast få kappan och hatten af och komma ned på sin plats, förr än det brast lös.

»Kan ni tänka er» — det blef en andlös tystnad, alla hufvuden böjde sig fram, alla öron spetsades — »vackra Elon kommer hem i dag!»

Det gick en susning af förbluffad öfverraskning öfver salen. »Åh, är det möjligt? — Och vi ha rakt inte hört någonting. — Nej, det är inte sant! — Halta Ida har drömt, gudbevars, hon drömmer jemt om honom, hon, och inbillar sig, att han drömmer igen.»

Denna sista anmärkning helsades af en ljudlig skrattsalfva. Ida endast knep ihop läpparne och knyckte på hufvudet.

»Ja, gerna för mig — ni slipper väl tro mig då, efter ni har reda på er så bra. Annars tänkte jag verkligen, att Elin uppe hos Linders hade bättre ordning på den saken.»

Detta var ovilkorligen ett dräpande argument, och nyfikenheten steg på nytt till högsta spänning.

(Forts.)

I julbrådskan.

För 10 kr. julklappar åt 6 personer. (Slutet.) Ja, det var ju brukspatronens julklapp, min kära flicka, vi i dag först skulle tala om. Brukspatronen får en liten *slummerkudde* eller en så kallad örönkudde. Göres den af ylletyg, ställer den sig något dyr; fördelaktigare är att göra den melonformade kuddens olika delar af javatyg och brodera dem med brokigt, färg-äta garn i korsstyg. En kudde af sådant tyg i enkel fyrsidig form, 25 cm lång och bred, är särskildt praktisk, därför att den godt låter tvättas sig. Då stoppningen måste vara mjuk och icke får rassla, rekommenderar jag i stället för sjögräs ungefär fingerlånga och blyertsbreda, tillklippta tygrester (ylle och bomull blandadt). Fjäder skulle bli något för dyrt.

Hushållerskan får en bok för inskrifning af köks- och hushållsrecept. Den beställes hos bokbindaren i kvartformat, ungefär fingertjock, i grönt eller brunt linneband med guldprensning på framsidan, angivande bokens ändamål och mottagarinnans namn. För 2 kr. kan den göras synnerligen pryddig. En själfdiktad tillägnan eller en titelmålning på första sidan af boken ger denna gåfva en synnerligen behaglig prägel.

At fröken Fanny kan du för 1,50 eller högst 2 kr. få ett par verkligt vackra små *majolikavaser*; mycket nätt är äfven ett blomsterställ till samma värde och af samma materiel (kan och vara af glas eller porslin) i form af en vid korg eller ett litet fat — förgät mig-*ej* i synnerhet ta sig väl ut i ett sådant blomsterfat. För julbordet fylles det med mossor och brokiga strån. För motsvarande pris kan du annars också få en gåfva af verkligt konstnärligt värde: Knut Ekvalls vackra teckningar till Frithiofs saga eller Ludvig Richters till Herman och Dorotea, båda serierna i ljustryck, kartonerade och i pryddliga permar.

För din 10-åriga lilla lärjunge, Rose, föreslår jag en serie vackra koloreerade *bibliska bilder*. Sådana finnas i handeln till särdeles måttligt pris; jag tror att 1 kr. 50 öre godt skall förslå.

At den 6-åriga Anna föreslår jag något, som synnerligen plägar roa barn, eller en s. k. — »underboll». Pepparnötter, konfektkärl, små porslinsfigurer, litet docksaker, en fingerborg, några blanka slantar, en liten nålbok, ett litet kors eller hjerta att bära om halsen m. m., m. m. vecklas in i fin hvit vadd, som döljer all herrligheten här och der och formas till en boll. Gifvarinnan kan i en sådan »underboll» få en nätt användning för en massa obetydliga småting ur sina gömmor.

Och här sättes nu punkt för detta julklappskapitel med många varma helsningar från *Tant Malla*.

Julstök. När jag läste redaktionens vänliga inbjudan till Iduns läsarinna att genom bidra till afdelningen »I julbrådskan» göra den samma rikhaltig och underhållande, tänkte jag som så: hvad manne jag skall kunna bidra med? Kom så att tänka på, att det han hända kunde vara till tjänst för någon, om jag omtalade, huru vi i mitt föräldrahem (ett anspråkslöst, litet landthem) ordnade det s. k. julstöket, som ju alltid ter sig något bråkigt, sedt på afstånd. Innan vi började det ringaste stök, satte vi oss alltid, min syster och jag, och räknade efter, hur många dagar som skulle behövas, och indelade der efter arbetena ungefär så här: två dagar tvätt (byk), två dagar brygd och upp-tappning af denna, två dagar bak, (ibland tillkom litet extra slag för högtiden, som fick sin särskilda dag eller två), en dag mangling, en dag strykning, en dag polering och puts-

ning af silfver, koppar m. m., till sist och alltid till sist två dagar skurning och städning. Först när arbetena sålunda blifvit indelade och fördelade på särskilda dagar, börjades »stöket», som på det sättet erhöi en viss reda. Man behöfde ej vara rädd att ej hinna med, när hvarje dag hade sitt bestämda, och det fick medhinnas, om också natten skulle stryka med. Och den fick ofta tagas med, ty någon särskild dag eller dagar till julklappars förfärdigande togs aldrig i beräkning. »Det få ni sticka er till emellanåt,» tyckte mamma. När julaften kom, var hela stöket »en saga blott»; då förekom aldrig annat arbete än julgranens smyckande. Hvilken angenäm sysselsättning att i det sålunda i ordning ställda hemmet, der allt var putsadt och rent, pryda julgranen! Hvilka ljufva minnen från många sådana julaftnar i föräldrahemmet! Vanan att på ofvan beskrifna sätt indela julstöket på bestämda dagar har följt mig till mitt eget lilla hem, och jag tycker alltid att stöket går lugnare. Skulle någon af Iduns läsarinna komma att följa mitt exempel, vore dessa rader ej förgäfves skrifna af *Albert*...

Våra barn.

Tvenne tafior. »Barnen skola lägga sig», och små, täcka ansigten jubla af fröjd och belåtenhet. De äro så glada, småttingarne, som nu skola bada, innan de gå till hvila. Modern är sjelf inne och tar hand om sina små. På deras ansigten lysa helsans rosor och glädjen ur deras ögon. Barnen gifva ofta sin glädje till känna genom rop och handklappningar, och talrika smekningar komma den lyckliga modern till del. Så säga barnen sitt: »god natt, mamma lilla», och modern kysser sina älsklingar och sammanknäpper deras händer samt läser högt med dem den kända bönen: »Gud, som hafver barnen kär». Snart är allt tyst och stilla: de små hafva insomnat, och modern går att möta sin make, sedan hon först ordnat barnens kläder.

»Barnen skola lägga sig», och derför visa de sura miner och grina illa. Smutsiga och utan någon tillsyn få de lägga sig, och huru bråka och stoja de icke vid afklädningsen. De förefalla så slöa och bära vittne om mången brist. Någon aftonbön förekommer icke: de hafva aldrig fått lära sig att bedja. Huru ser det icke ut efter dem: allt i största oordning, det ena plagget här, det andra der. Och hvar finna vi barnens moder? Borta från hemmet, som likväl borde vara henne kärast af allt. *Paulina L.*

Matlagning.

Choklad-pudding. God, billig och lätt tillagad. Ett halft stop nymjölkad mjölk uppkokas med en bit osjokrad choklad och litet socker. Af mjölk tages så mycket som behöfves att upplösa $3\frac{1}{2}$ matskedar maizenamjöl. Mjölet slås sist till det öfriga och får ett hastigt uppkok. Slås i en vät porslinsform att kallna, hvarpå puddingen uppstjelpes. Serveras med grädde eller mjölk.

Obs! Maizeumjålet måste alltid upplösas i kallt vatten eller mjölk, annars klimpar det sig. *Göteborgska.*

Väfflor. Ett kvarter sur grädde vispas till skum, 1 kvarter vatten, $\frac{1}{2}$ kvarter smör samt mjöl efter behof. *Göteborgska.*

Bakning.

Vridna ringar. 1 E smör, 1 E socker, 8 ägg, 1 lod hjorthornssalt; mjöl tages, tills degen blifver lagom hård. *S. M. R.*

Sockerpepparkakor. 4 ägg vispas väl tillsammans med $\frac{1}{2}$ E pudersocker och $\frac{1}{2}$ E strösocker, $\frac{1}{2}$ E thesoked stötta nejlikor, en half thesked hjorthornssalt; mjöl tages, så att det blifver en bra hård deg.

Gräddas i svag ungsvärme.

S. M. R.

Tekakor. 1 äggula, 4 lod socker, 12 lod urvattnadt smör röres tills blandningen blifver frasig; 6 skedblad vatten och 1 E mjöl tillsätts. Degen bakas i små tunna, väl naggade kakor, som gräddas i svag värme. *Ullis.*

Vaniljbröd. 1 E smör tvättas och röres, 1 E socker, 5 hela ägg, 2 E mjöl, $\frac{1}{2}$ lod hjorthornssalt och $\frac{1}{2}$ stång vanilj, fint stött med litet socker, tillsättes. Bakas i fason af eklöf samt beströs med mandel och socker. *Ullis.*

Potatisbröd till kaffe. 25 ort smör, 25 ort potatismjöl, 50 ort hvetemjöl, 20 ort socker och 5 ort rifven mandel blandas väl till samman, klappas ut på plåt, gräddas i varm ugn och skäres i så stora bitar man behagar. *Gifas*

Efterrätter.

Trollmos. 6 äpplen läggas i en varm ugn, tills de kännas mjuka; då tages skal och kärnhuset bort; inkråmet passeras genom durkslag och röres $\frac{1}{2}$ timme med en äggvita och 6 matskedar socker. Läggas sedan upp på fat eller geléskål och garneras med sylt och bisquits. *A. Ö-n.*

Flag. Ett halft stop grädde, 5 ägggular samt litet socker, punsch och citron vispas väl till samman. Sist iröres 5 äggvitor, som äro uppvispade till skum. Man har kokta katrinplommon i en med smör smord form, slår äggsmeten öfver detta och gräddar det i ugnen. Kan och användas utan katrinplommon. *Göteborgska.*

Svängpudding. Ett halft stop mjölk uppkokas, deri röres 9 lod smör, 9 lod mjöl, 9 lod socker samt mandel eller citron. Då det kallnat, iröres 9 ägggular, en i sänder, och sist de till hårdt skum vispade 9 äggvitor. Hälles i en väl smord form och kokas två timmar med glöd på locket. Serveras med saft- eller syltsås. *Göteborgska.*

Chokladglace. $\frac{1}{4}$ kanna gräddmjölk, 2 rutor choklad, 5 ägggular och 2 hvitor, 1 liten tesked mjöl, och socker efter smak. Allt detta tömmes i en förtent kastrull och vispas hårdt öfver elden tills det kokas upp. Sedan vispas det sakta tills det svalnat. Under tiden sätter man ned glacedosan eller i brist derpå en vanlig bleckflaska i sönderhackad is och groft salt. När blandningen är riktigt kall, tömmes den ned deri och arbetas, tills den är frusen.

Vaniljglace kan göras på samma sätt, om man under kokningen tar vanilj i stället för choklad. *A. Ö.*

Inläggningar.

Inlagda ärtor. Sedan ärtorna äro spritade, förvällas de, uppslås i ett durkslag och utbreddas på linne. Till hvar kanna ärtor tages 1 kvarter salt, som väl inblandas. Då ärtorna äro kalla, läggas de på buteljer, som väl korkas och hartsas. *Vira.*

Slagt.

God och pålitlig kottkorf. 12 E oxkött, fritt från senor, väl hackadt eller malet, 8 E fint skuren njurtalg, 16 lod peppar, 1 lod ingefära, 2 lod salpeter, 75 tum uppkokt och väl kallnad mjölk, 25 tum halfkokt kallnad, rifven potatis; allt detta blandas och arbetas en god timme. Mjölken påspades litet i sänder

under arbetet. Korfven stoppas som vanligt i rena, vackra blåtarmar och lägges i ej för stark saltlake. Urvattnas innan den kokas. *Mor Sara.*

God medvurst. 5 E oxkött, 5 E svinkött, väl rensadt och fint malet eller hackadt, 3 E fint skurna fläsktärningar, 13 lod salt, 3 lod peppar, 3 lod salpeter, 4 lod pudersocker, ett par skedblad blod ihållas i stället för den blodsafte, som bortgått under malningen af köttet. Arbetas $1\frac{1}{2}$ timme utan att spådas; korfven stoppas i rena raktarmar med talgsidan utåt, gnides med salt och salpeter och lägges rak i något passande kärl. Korfvarne vändas dagligen under 3 dagar och tillstoppas ännu hårdare, innan man efter de tre dagarne lemnar ut dem till rökning. Rökas ej för hastigt eller för varmt; hänga under vintern i luftigt rum; om våren inlindas de i papper och nedläggas i torr, kall aska, då de i en god källare hålla sig lika goda och mjuka till nästa år. *Mor Sara.*

Huskurer.

Medel att fördrifva gammal frost. Man fuktat ur linnelapp i kallt vatten och lägger på det frostanbitna stället, samt derpå vaxduk och flanel ytterst. Håller man på med detta hvarje natt en tid, skall frosten försvinna. *M—y.*

Hvarjehanda.

Mönsters öfverförande på kläde eller plysch. Detta sker fullt tydligt endast på det sätt, att mönstret kalkeras på ljus domestik, som sedan noggrant träcklas på avfigsidan af klädet eller plyschen, hvarefter alla konturer sys med hvit tråd n:r 50 i små förstygn. Detta är fullt tydligt. Härvid behöfver man ej befara, som vid mönstrets upprättning med färg, att den sprider omkring sig och ofta lemnar stora plumpar på tyget. *X.*

Silfver får en vacker och varaktig glans af följande: man tillagar en tunn gröt af slammad krita och ammoniak; med en linsudd doppad härin gnides silfverpjesen, de ciselerade ställena inborstas, tills man ser att de äro rena. Sålunda förfaras med allt silfret, och det får med denna betäckning stå öfver natten. Sedan sättes en stor kittel med vatten på elden, och, då det kokar, neddoppas en pjes i sänder i vattnet. Med en linnetrasa borttorkas kritan, det ciselerade borstas. Man har en stor balja med kallt vatten till hands, hvori silfret sedan nedlägges, och ytterligare efterses, att ingen krita är kvar. Silfret upptages genast och torkas med fint linne. Om denna rengöring företages om hösten, behöfver man sedan blott en gång i veckan med torrt sämskskinn gnida det silfver, som står framme. Dåligt, slitet nysilfver behöfver då och då borstas med i kallt vatten upplöst silfvertvål, som afsköljes med kallt vatten. *Corinna.*

Aseptin. 2 kannor vatten kokas upp. 28 ort borsyra läggas uti och få smälta. Sedan tillsätts 30 droppar nejlikolja, 40 ort glycerin; röres om och får kallna. Der efter ihålles 20 droppar pepparmyntolja, hvarpå aseptinen silas genom ylle. *Gifas.*

Läkareråd.

Fru Anna. Gif flickan under två dagar två *Santoniankakor* fyra gånger dagligen. Två timmar efter det hon tagit de två sista korna andra dagen, ges en matsked ricinolja.

Peregrinus. 1). Var ej rädd för en mjölkkur, utan förtär ända till en kanna dagligen. Edra farhågor äro öfverdrifna. 2). Huru ni skall »slippa förstoppning», beror naturligtvis på orsaken till den samma. Det fördras således undersökning af läkare. För att få öpp-

SANDGREN, Regeringsgatan 6, Lager af de bästa UR

ning kan ni använda t. ex. *Pulsis Glycyrrhizæ compositus* (en tesked på qvällen), men något botemedel är det visst icke.

M. H. 1). Upplys oss, om ni icke har några andra sjukliga symptom, ty det är nödvändigt att känna för att kunna ge råd. 2). Något medel mot »ros i benen» kunna vi ej ge eder, förr än vi få närmare beskrifning på »ros». Hvad allmänheten kallar »ros» är vanligen något helt annat. Lemna oss således mera detaljerade upplysningar. Hur länge har ni haft åkomman? Har ni också sår på benen? Har ni några smärtor eller klåda? o. s. v.

Elisabeth. Hafva icke äfven sjelfva ögonlockskanterna varit sjuka? I sådant fall är nog detta orsaken till, att ögonhåren blifvit tunna. Sådä emellertid sjelfva hårrötterna ej blifvit förstörda af sjukdomen, växa håren igen utan behandling; i motsatt fall hjälpa ej heller några medikamenter.

H. 30 år. En väl lagd neptunigördel är att förorda. Tag en timme, innan ni går till sängs, ett pulver af 1 gram bromatrum och 1/2 gram salicylsyrad vismut. Morgon och afton bör ni dricka ett glas pyrofosforsyrad jernvatten.

Primo. 1). Näsdoucher 3 gånger dagligen med ljum koksaltlösning (1%). 2). Obehaget försvinner antagligen, när snufvan blir bättre. 3). Behandling finnes angifven i svar till Finska 2 i n: r. 9. 4). Se svar till Fanny L. L. i n: r. 15.

Ariana. 1). Använd en salva af 1 del zinkoxid på 10 delar gul vaselin, ingående flera gånger dagligen. 2). Skaffa er en salva af 1 del vitt precipitat och 1 del zinkoxid på 20 delar vanlig vaselin och gnid in densamma på ögonlockskanterna 2 gånger dagligen. 3). Fakta dem med koncentrerad amykos och låt dem i öfrigt vara i fred så mycket som möjligt.

Zaima. 1). Se svar till Lisa 21 år i n: r. 7. 2). Att så ofta och så mycket som möjligt, isynnerhet feta och söta saker samt mjölk (stärkelse-)haltiga födoämnen; drick oskummad mjölk och porter. (För att stå ut med en dylik kur, fordras dock en god mage!) Om ni dess utom rör er litet och sover (ligger) mycket, torde den önskade effekten ej uteblifva. 3). Edra armar bli naturligtvis också fetare genom en dylik kur. Att de också bli idealiskt runda och vackra, kunna vi dock ej lofa er.

Joke (?) kokett prenumerant. Blir ni ej bättre genom användande af de medel, som föreskrifvits Mary i n: r. 3, kunna vi ej ge er annat råd än att hänvisa er till en specialist i hudsjuk domar. Möjligt är ju, att ni då kan få ett »säkert och hastigt» verkande medel — vi känna ej något sådant. — Äro edra händer för feta så får ni väl sätta er på svältkur, ty icke lyckas det att »banta» blott händerna! — Värtorna aflägsnas bäst operativt af läkare. Eljes genom penslingar med ättiksyra.

—landsbo. Någon orsak måste upptäckas, ty eljes lyckas det näppeligen att finna botemedel. Är er mage verkligen i god ordning?

Isabella. 1). Tag hvarje qväll under 20 minuter ett 25° varmt fotbad med tillsats af 20 ort soda. Fortsätt dermed en längre tid. 2). Använd det medel, som föreskrifvits Alfild 4) i n: r. 47.

A—ta. Skaffa er från instrumentmakaren Verner i Stockholm elastiska strumpor och begagna dessa dagligen. På qvällarna aftagas de, och benen tvättas med bränvin, utspäat med lika delar vatten. — Under nättarna begagnas ej strumporna.

Haf. G. Ingrid hvarje qväll grundligt en salva af 1 del zinkoxid och 1 del färdt vaselin på 10 delar gul vaselin. Tvättå på morgonen med varmt vatten och aseptinvål. — Att porerna bli »upprifna och mörka» beror helt säkert på bildning af s. k. pormaskar. Dessa måste klämmas ut.

Une institutrice. Alla de symptom, ni skildrar, härleda sig enligt vår tanke af nervsvaghet; åtminstone kunna alla, utom möjligen de två sist nämnda, förklaras deraf. En för er lämplig behandling torde derför vara den för Gertrud — m i n: r. 9 föreskrifna. Af största vikt anse vi det vara, att ni undviker för mycket arbete, isynnerhet som ert trolligen är ganska nervretande. Hvad beträffar de krämpor, som omnämnas i edra två sista frågor, så bör ni vända er till tandläkare för plombering (de förra plomberna voro helt säkert dåligt gjorda), och, om möjligt, till en specialist i halssjukdomar för fortsatt behandling af er hals. — Finnes möjlighet dertill, bör ni i sommar besöka en lämplig badort.

Johanna. Behandling finnes angifven i svaret till Tyne i n: r. 2.

W. S. Så vidt vi kunna bedöma saken utan undersökning, synes det oss sannolikast, att er hustrus onda — förutsatt att hjerta och lungor äro friska — består i blodbrist och nervsvaghet i förening med magkatarr. Vi tillräda derför den behandling, som föreskrifvits C. W. M. i n: r. 12. Dessutom bör hon akta sig för ansträngningar, och äfven psykiskt hafva lugn. Afrifningar hvarje morgon torde och göra henne godt. — Om »klådnarna» våga vi ej yttra oss utan undersökning. Försök emellertid penslingar 2 gånger dagligen med jodtinktur.

Mavaga. Ut Svaret till S. v. B. i n: r. 7 finner ni uppräknade de födoämnen, som böra undvikas, om ni vill bli mager. Dess utom bör ni promenera flera timmar dagligen samt sofva litet. Troligen är en dylik kur också bästa medlet att bli qvitt de drömmar, som besvära eder.

D:r —d.

Svar.

N: r. 111. Hur man skall tillreda medvurst. I många år har jag följt denna beskrifning och varit belåten dermed; äfven fått beröm derför.

10 @ oxkött, 5 @ grynadt fläsk, 21 lod salt, 2 rågade matskedar salpeter, 1 1/4 strukna matskedar hvitpeppar, 12 lod finigtadt socker, 1/2 qv. cognac hopblandas. Degen knådas 1/2 timma, innan fläsket tilläggas; derpå en timma till.

N: r. 120. Ungefär en kannan risgryn sköljes i kokhett vatten och derpå i kallt. Ungefär 2 1/2 eller 3 kannor mjölk uppkokas (helst i jerngrytor), hvarpå grynen läggas och få sakta koka under jern omröring, som till gröt, men få ej fullkoka, emedan korven då blir för lös. Derför är ock bäst att icke taga all mjölken att börja med utan späda efter hand, ifall all icke skulle behövas. Gröten hålles upp att väl kallna; den kokas helst dagen förr än korven skall göras. Gröten arbetas nu i en balja eller ett tråg med 1 kvarter förväld och rivnen lever, 14 tum sirup, ett skedblad finsallad myham, en tesked rivnen ingefära, en sked kryddpeppar, något rivnen bittermandel och — om gröten är hård — 1 kvarter grädd. Litet finskuren lök, uppräst i njurtalg eller ister, tillsättes äfven. När korvaten nu blifvit blandad, är bäst att en steka litet deraf på en stekpanna och afprova den för att få den efter smak, lagom söt eller salt, hvilket sistnämnda icke är godt att en gång för alla bestämma, då smaken på salt är mycket olika. Den som vill kan inblanda rensade, förvälda russin. Stoppas sedan i rengjorda tjocktarmar af oxer eller svin med talg- eller ister-sidan inåt. Korven kokas i något saltadt vatten, som icke får koka för häftig och under jern tillsyn, så att korvarne icke gå sönder.

Mor Sara.

N: r. 134. I Idun kommer med snaraste en artikelserie af särdeles intresse att påbörjas, och kommer i denna serie, behandlande skilda områden på kvinnans arbetsfält, äfven denna fråga att finna uttömande svar. Red.

N: r. 127. Cinclairs kallvattentvål har jag använt och funnit den utmärkt. Beskrifning, huru den skall användas, finnes på hvarje paket. Löpes i kryddbodarne. Carola.

Breflåda.

Maria. Icke så illa, men dock mindre användbart. Litet mindre högstämmd patos, och ni lyckas!

Albert... Hjertligt tack. Välkommen åter.

Ansas har sett illa upp. Svar i breflådan fanns redan i n: r. 45 af Idun, hvartill vi hänvisa. Skrifver ni aldrig prosa — sådana bidrag äro mest välkomna. — »Framåt» lever ännu.

En prenumerant (Finland). Ja. Manma Elisabeth tackas varmt för bidraget. Kommer i nästa nummer. Glöm ej bort oss. Redaktionen.

Innehållsförteckning:

Ledsam tystnad. Ett ord för dagen, af Ave. — Husmors tomter. Poem af Pehr J. Wallin. — Trädomsok. Några små betraktelser af Mathilda Langlet (forts.). — Från kvinnans arbetsfält. Studier från Stockholms horisont, af J. N.-g. — Iduns fjerde pristållan. — Några drag af Ernst Ahlgren. — Teater och musik. — Literatur. — Ett storstadsbarn. Berättelse för Idun af Johan Noråling.

I julbrädskan. — Våra barn. — Matlagning. — Bakning. — Efterätter. — Inläggningar. — Slagt. — Huskurer. — Hvarjehanda. — Läkareråd. — Svar. — Breflåda.

Annons.

Annonspris: 25 öre pr pettrad (= 10 stafvelser). Ingen annons införes under 1 kr.

PLATSSÖKANDE.

Ett medelålders bättre fruntimmer önskar plats som sällskap, samt biträda i hushållet hos ensam fruntimmer eller mindre familj; den sökande är kunnig i finare handarbeten. Svar torde sändas till »A. K.», Vesterviks-Postens Tryckeri. G. 2752b x 1) [590]

Lärlarinna,

lektris eller sällskap.

En lärlarinna — 22 år — önskar med första plats att undervisa i vanliga skolämnen (icke främmande språk) samt musik. Den sökande, hvilken eger vana både som lärlarinna och lektris, har god helsa och gladlytne samt har utgått från ett mycket godt hem. Anspråken äro ej stora. De bästa rekommendationer kunna företas. Närmare upplysningar kunna erhållas genom Iduns Redaktion, dit svar, märkta »H. H.», ock torde ställas. [619]

En ung, bättre flicka,

som saknar föräldrahem, önskar plats i någon bildad familj att gå frun tillhanda. Den sökande är van vid hushållsgöromål, sömnad och finare handarbeten. Å lön göres mindre afseende. Svar torde godhetsfullt adresseras till S. B., Askersund, poste restante. [584]

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius

Lilla Vattugatan 24, 9-10 och 2-3. Företrädesvis mag- och hudsjukdomar. Verkställer elektrolytisk behandling af abnormt växande hår, skägg, värtor o. d. [505]

Doktor Carl Flensburg

14 Lilla Vattugatan 14. Hvardagar 1/23—1/24. Helgdagar 10—11. Behandlar företrädesvis Barnsjukdomar. [297]

ROLAND MARTIN

Tandläkare. Vasagatan 10, Stockholm, snedt emot Centralstationen. [572]

Skriftlig undervisning i stenografi (Arends' system) erhålles af skicklig lärlarinna mot insändande af 15 kronor jemte noggrann adressuppgift till Red. af Idun. [58]

Fru Sofia Eklund

förfärdigar reformerade underkläder. 26 Biblioteksgatan 26 Stockholm. [281]

Otto Gilberg
Fabrik
Hamngatan 36
Telefon: 49 70.
Tillverkar
Etui
för Smycken,
Bordsilver, Schatull, Smyckeskrin, Syskrin, Album m. m., Infattar Fotografier.
Monterar Tapissierarbeten. [506]

THEODOR BLANCHS

Konst-Salon

STOCKHOLM
Permanent Konstutställning

Fotografier af Nils Forsbergs tafla

"En hjertes död".

(Särdeles passande julgåfva!)

Som undertecknad, på grund af öfverenskommelse med artisten *Nils Forsberg*, nu mera eger uteslutande rättighet till försäljning af fotografier öfver hans vidtberömda tafla »En hjertes död», hvaraf finnas två format, nämligen 38 x 26 c. m., med kartong 60 x 47 c. m., samt 21 x 14 c. m., med kartong 42 x 33 c. m., till pris à 7 kr. 50 öre och 4 kr., så kunna dessa fotografier erhållas antingen genom resp. bokhandlare eller på requi-sition pr kontant från *Herr N. F. Kjerrström*, adr. Stockholm, Tunnelgatan 27.

OBS. att artisten på hvarje exemplar egenhändigt skrifvit sitt namn.

Då antalet af upplagan är begränsadt, torde requi-sitioner snarligen insändas.

Stockholm i december 1888.
Theodor Blanch,
Kgl. Hofkonsthandlare. [586]

I dessa dagar har utkommit på **Wilhelm Billes** förlag:
Om den sexuella hygienien och några af dess etiska konsekvenser.
Trenne föredrag af **SEVED RIBBING**, Professor i praktisk medicin vid universitetet i Lund.
Pris 2 kronor. [581]

VEENS RENA CACAO.
Utsökt fin smak. Viktigt för alla sparsamma husmödrar.
Pris 1/2 Kilo burk ..... Kr. 2. 75 öre.
" 1/4 " ..... " 1. 50 " "
" 1/8 " ..... " 0. 80 " "
hos alla specialhandlande
J. VEEN & Co.
Sneek, Holland.
Generalagent för Sverige:
S. J. NOBEMAN, Stockholm. [470]

John Hultenbergs Tricotvaruhandel, Regeringsgatan 28, Stockholm. [413]

Lifförsäkring till verkliga kostnaden.

Associationen för Ömsesidig Lifförsäkring

(Mutual Reserve Fund Life Association i New York)

erbjuder på bekväma betalningsvilkor **Lifförsäkring** till verkliga kostnaden (= ungefär hälften af kostnaderna i bolagen enligt gamla systemet) med fastställda maximipremier, grundade på erfarenheten inom lifförsäkringsrörelsen.

Inga aktieegare, som taga vinsten, eller andra intressenter, som dela öfverskottet.

Absolut säkerhet.

lakttagande af försigtighetsåtgärder för att omöjliggöra spekulering eller bedrägeri.

Bestämda årsafgifter till bestridande af förvaltningskostnaderna.

Försäkring till nettokostnad enligt åldersskala och till ungefär hälften af kostnaderna vid det gamla systemet.

Sträng sparsamhet i alla riktningar. Beqväma betalningsvilkor för försäkringstagare, med bestämdt maximibelopp. Vistelseort utomlands och utrikes resor förorsaka inga extra kostnader.

Allm. Telefon: 84 37.

Prospekter och vidare upplysningar på begäran.

Hufvudkontor för Sverge, Norge och Danmark i Stockholm: **Vasagatan 22 A.**

Ombud antagas.

[519]

Direktör: **Johan Millén.**

Obs! Profver sändas på begäran

Möbelyger. Bostrom & Bostrom

Stockholm, 18 Drottninggatan 18. Mattor, m. m. Obs. Billigaste priser.

LEVERIN & C:o

61 Drottninggatan 61
3 tr. upp

få härmed rekommendera sin nya, tidsenliga

FOTOGRAFI-ATELIER

All slags
Fotografering
utföres omsorgsfullt
enligt nutidens fordringar.

Med största högaktning

LEVERIN & C:o

[46]

Tvätt-Inrättningen

55 Nybrogatan. *Billiga priser.* Nybrogatan 55.
Obs.! Tvätt utföres äfven af härvarande ordentliga tvätterkor, hembas och hemsändes, då adress uppgifves pr telefon 43 90 eller pr post.

[74]

Allmänna Lifförsäkringsbolaget,

Stockholm, Kungsträdgårdsgatan 2 C, 1 tr.

Tryggande fonderadt på matematisk grund. Försäkringstagarne varda meddelegare i bolaget och hela dess vinst.
(G. 17599)

[378]

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och Orglar från in- och utländska utmärkta Fabriker till de billigaste priser. För instrumentens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte.

OBS. Ständigt lager af Flyglar från Blüthner och Pianinos från G. Schwedters berömda fabriker.

GUST. PETERSSON & Komp.,
38 Regeringsgatan 38.

Flyglar, Tafflar och Pianinos från **J. G. Malmsjö.**

[525]

Handarbetskurs.

(7:de undervisningsåret.)

Se annonsen i n:r 34 af »Idun».

Sthlm, Norrlandsgatan 31, 3 tr.

[479]

MAGDA KEMPE.

Ramlösa Plantskola.

Min nya priskurant öfver rikhaltiga förråd af alla slag plantskoleartiklar är nu utkommen och tillsändes franko.

Helsingborg i september 1888.

[522]

N. P. Jensen.

Vänner af Spetsknyppling!

Som den vackra Spetsknypplingskonsten allt mer och mer synes beaktas och utbredas inom vårt land, vill undertecknad, som i nära 30 år sålt tråd till Vadstena-ortens knypplare, härmed bekantgöra, att sedan jag nu ställt mig i förbindelse med de bästa fabriker i utlandet för tillverkning af bäst passande **Tråd**, jag ständigt tillhandahåller

Oblekt och blekt **Lintråd**,

Blekt **Bomullstråd** samt

Svart **Silke** och **Redgarn** uti alla förekommande nummer.

Tråden expedieras uti större eller mindre poster pr efterkräf till alla platser inom riket, då order och tydlig adress insändes till **P. Alexanderson**,
Vadstena.

[589]

J.G. Hammars

Lampkök.

Stor värmeförmåga.

Brinna luktfritt.

Brilljant belysning.

Pris: enkla med veke

4-6 kr., extra so-

lida 7-8 kr., med

2 vekar 12 kr.

Fullkomlig beläthenhet

garanteras hvarje

köpare. [292]

J. G. HAMMAR,

30 Malmstinsgatan

TJULANDER & C:o,

VINHANDEL,

55 Drottninggatan 55,

rekommendera sitt välsorterade lager af endast äkta utländska

Viner och **Spirituosa.**

Särskildt framhålls: finare **Champ.-Cognac** från de förnämsta firmor, flere år här i lager, **Bordeaux-viner** af välkända firmor samt **hvitt Portvin**, särdeles omtyckt.

[318]

Örebro Kem.-Tekn. Fabrik

rekommenderar

sina tillverkningar af

H. E. Ekströms

Patenterade Jästmjöl

(Oumbärligt för hvarje hushåll.)

Eau de Cologne, Parfymmer,

Håroljor, Aseptin,

m. fl. Tekniska fabriker.

Obs, vidstående fabriksmärke!

[587]

Husqvarna Stålsymaskiner,

vida öfverträffande allt hvad utländska symaskiner heter, så väl i afseende på det material, hvaraf Husqvarna-maskinerna äro tillverkade, som ock beträffande deras arbete och justering.

Stickmaskiner

samt *Symaskin-* och *Stickmaskintillbehör* hos

Carl A. Hanner,

N:r 10 Gustaf Adolfs torg N:r 10.

[136]

Skrif till

K. N. Lundbergs

Bosättningsmagasin

7 Storhykobrinken Stockholm Storhykobrinken 7

och begär profver och prisuppgifter

å Hvita väfnader till underkläder, Spetsar,

Broderier, Duktyger, Handduksväfnader,

Lakanväfnader och Sängkläder.

[22]